

Meer over Meren

Magazine over Het Friese Merenproject

Zonnige zomer, schoon zwemwater

Voor actuele informatie over Het Friese Merenproject en de werkzaamheden, kijk op www.frieseveren.nl

Sluizen Noordelijke Elfstedenroute geopend

Mevrouw B. Tol, wethouder gemeente Het Bildt en de heer J.S. Keizer, voorzitter stuurgroep Noordelijke Elfstedenvaarroute onthullen in Alde Leie de namen. De naamgeving van sluis Wier kwam aan bod door een korte filmimpresie.

De sluizen Alde Leie en Wier hebben sinds 28 april 2011 hun officiële naam: de Anita Andriesen sluis en Schutsluis Wierstersyl. De sluizen zijn een belangrijke stap voor de Noordelijke Elfstedenvaarroute. Dertien bruggen zijn inmiddels verhoogd en tot 2013 wordt de vaarweg verbreed en uitgediept, voor boten met een doorvaarthoogte van ongeveer 2.40 meter en een diepgang van 1.30 meter. Bij beide sluizen zijn vispassages aangelegd om de vismigratie van de polder naar de Friese boezem (en omgekeerd) te verbeteren. Dat is van belang voor de glasaal en de tiendoornige stekelbaars, die als voedsel voor de lepelaar dienen. Om landschap en natuur verder te verbeteren zijn er plannen om drie natuurgebieden bij het Wiersylster Rak en de Blickfeart te verbinden en te vergroten.

Nieuwe vaargeulen Grutte Brekken klaar

Op 21 april 2011 zijn de twee nieuwe recreatievaargeulen in de Grutte Brekken geopend. De Grutte Brekken bij Lemmer is een belangrijk knooppunt in Zuid-Fryslân voor de recreatievaart en één van de drukste delen van de hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl. De vaargeul van het Prinses Margrietkanaal doorsnijdt het meer van noord naar zuid. Met de komst van de vaargeulen aan weerszijden van de bestaande beroepsvaargeul zijn beroeps- en recreatievaart van elkaar gescheiden en is de veiligheid op dit drukbevaren water flink verbeterd. Recreatieschepen met een diepgang van 2.10 meter kunnen van de nieuwe vaargeulen gebruikmaken. Een deel van de vrijkomende grond uit het baggerwerk is gebruikt voor het oever- en kadeproject van Wetterskip Fryslân in het Tsjûkemar.

Jannewietske de Vries, gedeputeerde provincie Fryslân neemt de vaargeulen feestelijk in gebruik

Baggeren in uitvoering

De vaarmogelijkheden zijn dit seizoen opnieuw uitgebreid. Met het verwijderen van de ondieptes in de Goaiïngarypster Puollen varen watersporters hier onbeperkt. Ook de vaargeulen in de Terkaplester Puollen zijn gebaggerd en nu geschikt voor boten met een diepgang tot

1.70 meter. Het baggeren van de Kleiroute is afgerond. Boten met een diepgang van 1.30 meter varen nu probleemloos van Franeker naar Marssum en kunnen een stukje Noordelijke Elfstedenroute meepakken. Er wordt momenteel nog gewerkt aan het verdiepen van de vaargeul voor de

beroepsvaart in de Houkesleat. Aan weerszijden daarvan worden bovendien geulen voor de recreatievaart gemaakt. Ook een deel van de Marrekrite-aanlegplaatsen is door uitdiepen beter toegankelijk. Sneek is nu toegankelijk voor diepstekende zeilschepen tot 2.20 meter.

Baggeren binnen én buiten IJsselmeerdijk

De provincie Fryslân gaat door tot 2015 met het geven van subsidie voor baggeren aan gemeenten en jachthavens, nu ook buiten de IJsselmeerdijk. Bij het op diepte brengen van vaarwegen worden projecten waar mogelijk gecombineerd, bijvoorbeeld bij Sierdswiel.

Het Friese Merenproject wil alle knelpunten in het vaarwegennetwerk oplossen. Daarbij is een belangrijke rol voor gemeenten weggelegd, die voor hun achterstallig baggerwerk provinciale subsidie kunnen aanvragen. “Dat heeft nog niet tot het gewenste resultaat geleid. Daarom zien we voor onszelf vanaf nu een regierol”, verklaart Sytse Kroes van provincie Fryslân. “We wachten

clusteren. Natuurlijk kan dat in aanbestedingen financieel voordeel opleveren.”

Over de dijk

Ook jachthavens kunnen subsidie voor baggeren aanvragen. De buitendijkse jachthavens in het IJsselmeer vormen de ‘poorten’ van Fryslân en maken de Friese recreatievaarwegen beter bereikbaar. “Daarom

Baggeren helpt Sierdswiel

Op verschillende plaatsen wordt gewerkt aan het verdiepen van vaarwegen om de mogelijkheden voor watersporters te vergroten. Dat gebeurt bijvoorbeeld in de Rypstjersterfeart en de Tytsjersterfeart bij Leeuwarden. Het baggerwerk verhelpt de ondiepte van deze vaarten en de havens, zodat watersporters straks gemakkelijker aanleggen. “Grensoverschrijdend is de samenwerking die hier is aangegaan om tegelijkertijd de natuurontwikkeling in het meer Sierdswiel te verbeteren”, vindt De Boer. De gemeenten Leeuwarden en Tytsjersteradiel (opdrachtgevers en trekkers van dit project), It Wetterskip Fryslân, provincie Fryslân, en Fryske Gea maken

‘Uitbreiding van de subsidie draagt bij aan betere ‘poorten’ naar Fryslân’

aanvragen niet langer af, maar bieden onder meer de gemeenten Súdwest Fryslân, Skarsterlân en Boarnsterhim aan hen met een planmatige aanpak te helpen. We stellen onze expertise beschikbaar en kijken waar mogelijkheden liggen voor schaalvergroting en werk met werk maken. Dat kan door verschillende losse baggerprojecten te

vormt de IJsselmeerdijk niet langer de grens van de provinciale subsidieregeling en kunnen nu ook buitendijkse jachthavens er gebruik van maken. De looptijd van de regeling is bovendien aangepast aan die van Het Friese Merenproject en duurt tot 2015”, aldus Gonda de Boer van provincie Fryslân. De details van de subsidieregeling zijn te vinden op www.friesemeren.nl.

werk met werk door met vrijkomende baggerspecie een brede oever in Sierdswiel te maken. Zogenaamde geotubes, afscheidingen gevuld met zand, zijn in het meer aangebracht zodat de aangebrachte schone slib zich kan zetten. Volgens Hans Bontekoe, projectleider namens de gemeente Leeuwarden, krijgt op de nieuwe oever riet meer kans om te groeien. “Dat is weer goed nieuws voor vogels als rietzanger en porseleinhoen, maar ook voor bijvoorbeeld de noordse woelmuis en de waterspitsmuis.”

Werom sjen en foarút sjen

Het jaar 2010 was een mijlpaal voor Het Friese Merenproject: in 10 jaar van investeren is samen met verschillende partners veel bereikt. De komende jaren staan in het teken van doorgaan en verzilveren van wat klaar is.

“Dat verzilveren, dat kan alleen samen met ondernemers”, vindt gedeputeerde Jannewietske de Vries. “Zij zorgen immers voor het aanbod van voorzieningen en vertier en houden de kwaliteit en beleving van het watersporttoerisme op peil.” Veel ondernemers zijn al ingesprongen op Het Friese Merenproject of zien nu nieuwe mogelijkheden voor bijvoorbeeld nieuwe ‘producten’ voor watersporter en toerist.

Vanaf 2000

Nog even terug naar het jaar 2000. Het Friese Merenproject ging van start om met een inhaalslag Fryslân in alle opzichten aantrekkelijker te maken als watersportgebied. Meer werk, meer bestedingen en marktleider blijven waren de belangrijkste doelen. De werkgelegenheid is inderdaad gegroeid met 22,7 procent, al hebben de ongunstige economische omstandigheden

De wereld draait door

De resultaten tot nu toe zijn mooi. Meer en betere vaarroutes, minder knelpunten, mooiere watersportkernen en verbetering van de veiligheid en voorzieningen, van aanlegplaatsen tot sanitair. Ondertussen draait de wereld door. Fryslân blijft populair, maar de vraag uit de markt verandert. Zo nam de afgelopen vijf jaar het aantal te huren open zeilboten af, terwijl het aantal te huren platbodems juist is gestegen. Daarnaast dreigt de jeugd weg te blijven. Hun keuzemogelijkheden in vrijetijdsbesteding worden steeds groter en goedkope buitenlandse vakanties lonken. Voor jong én oud geldt dat hun wensen veranderen. Afwisseling, luxe en comfort worden steeds belangrijker.

‘Om de concurrentie voor te blijven, zetten we de investeringen voort’

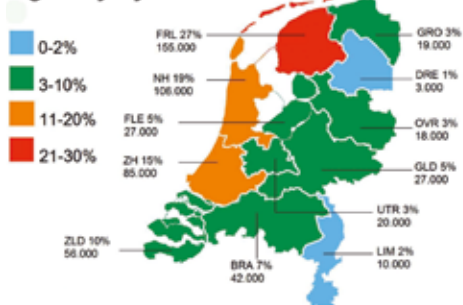

de afgelopen tijd natuurlijk hun effect. Dat is ook te merken aan de bestedingen. Die lieten eerst een flinke stijging zien, maar door de verslechterende economie houden watersporters hun hand op de knip. Het marktleiderschap weet Fryslân door alle investeringen vooralsnog te behouden. “Duidelijk is wel, dat we ons moeten blijven ontwikkelen”, constateert De Vries, “aangezien de Duitse concurrentie ook niet stiltzit.

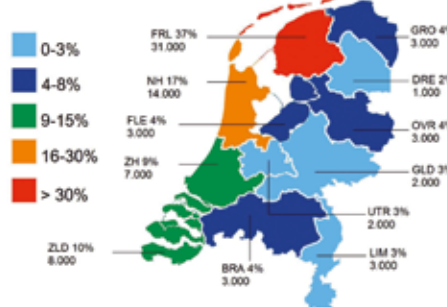
Op naar 2015

De komende jaren worden vaarwegen op diepte gehouden en komen er nog eens 500 aanlegplaatsen bij. Uitbreiding van de brugbediening staat gepland, net als aanpassing van de sluisen in Workum en Makkum en, met stip bovenaan, de sluis Stavoren. De Vries: “Daarbij staat de vraag voorop: hoe blijven we toeristen trekken en stimuleren we hun bestedingen aan de wal? Aantrekkelijke watersportkernen en toegangspoorten spelen daarin een grote rol.” Daarom maakt Het Friese Merenproject samen met verschillende gemeenten masterplannen om kernen op een samenhangende, duurzame manier te verbeteren en verfraaien. “Met nieuwe initiatieven en goed gastheerschap kunnen ondernemers vervolgens dé ambassadeurs zijn van Fryslân”, besluit De Vries.

Eigen kajuitjacht

Huurboten

Belangrijkste bestemmingsprovincies bootvakanties in Nederland

Zoeken naar balans op Noordoever Snitser Mar

Voor de noordoever van de Snitser Mar leven verschillende plannen voor betere recreatiemogelijkheden én natuurversterking. Betrokken partijen trekken samen op in dit Natura 2000-gebied.

“In plaats van afzonderlijke initiatieven apart in gang te zetten, willen we gezamenlijk investeren in de versterking van natuur en recreatie in het gebied”, geeft Hanneke Godthelp van provincie Fryslân aan. De ‘motor’ achter het geheel is het kadeherstelproject Griene Dyk en Mardyk van Wetterskip Fryslân. Beide dijken moeten aangepakt worden om weer te voldoen aan de normen voor waterkering. “Maar er spelen meer wensen en initiatieven in dit gebied”, zegt Godthelp. “Daar gaan we nu samenhang in brengen, want het biedt kansen om werk met werk te maken en tot een mooier eindresultaat te komen.”

Handig toetsen

Het voorwerk voor een samenhangende gebiedsvisie wordt gedaan door Marion Brongers van onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga, experts op het gebied van ecologie. Ze legt uit: “In en rond een Natura 2000-gebied moet ieder plan getoetst worden op de effecten die het op de natuurwaarden kan hebben. Bijvoorbeeld: Is er verstoring van broedgebieden? Worden rietkragen aangetast? Blijft het landschap geschikt voor bepaalde vogelsoorten en planten? Er speelt hier veel in een relatief klein gebied; om die toetsing dan voor ieder

afzonderlijk initiatief uit te voeren, is niet efficiënt en niet effectief. Het is handiger om die toetsing in samenhang te doen.”

Zo'n aanpak levert per saldo zelfs meer op, denkt Brongers. “Het één kan meewerken aan het ander. Vrijkomende baggerspecie kan bijvoorbeeld hergebruikt worden om natte natuuroevers aan te leggen, of de wens om ergens meer natuur te creëren vormt meteen een goede compensatie voor een ander initiatief waarbij de natuur terrein inlevert. We kijken in één keer goed welke wensen realiseerbaar zijn én hoe natuur en landschap er beter van worden.”

Samenwerkende partijen verkennen het gebied

Meer wensen

Naast het Wetterskip heeft ook de gemeente Súdwest Fryslân wensen, zoals het maken van aanlegplaatsen bij de nieuwe woonwijk Houkepoort. Ter compensatie wil de gemeente extra natuur realiseren. Maar er zijn ook ondernemers met plannen: RCN De Potten wil graag een sloepeneiland en een pitch-en-puttbaan aanleggen, en Appelscha Outdoor zoekt een geschikte locatie voor haar (watersportgebonden) activiteiten. Provincie Fryslân is inmiddels begonnen met baggeren in de Houkesleat. Daarnaast wil zij rustgebieden instellen in de buurt van de Potskar en, samen met Recreatieschap De Marrekrite, een aantal aanlegplekken verplaatsen. Altenburg & Wymenga rondt het vooronderzoek naar deze en andere initiatieven voor de zomer af.

Zomertour wijst watersporter op belang schoon water

Vanaf 19 juli 2011 doet een speciale boot drukke plekken op de Friese wateren aan om watersporters ludiek te wijzen op hun verantwoordelijkheid voor schoon water. Sneek maakt het hen alvast gemakkelijk met een nieuw vuilwaterinnamestelsel.

Al enige jaren geldt een verbod op het lozen van vuil water op de Friese meren. Nog niet alle watersporters nemen de moeite hun afvalwater naar een innamestation te brengen. Het komt veel voor dat zij hun vuilwatertank op het water legen, vaak op één plek. Dat zorgt voor zogenaamde 'bruine vlekken', bacteriële verontreiniging van het water, met zieke zwemmers tot gevolg. Daarbij heeft de veranderende samenstelling van het geloosde water, onder meer door menselijk medicijngebruik, invloed op de waterflora en -fauna, waaronder algengroei.

Op tournee

Wetterskip Fryslân houdt de kwaliteit van het (zwem)water nauwlettend in de gaten. Samen met Het Friese Merenproject, Watersportverbond Noord en Recreatieschap De Marrekrite en met ondersteuning van SRN (Stichting

Recreatietoervaart Nederland) en de milieufederatie wordt er deze zomer voor de derde keer een zomertour op touw gezet. Een boot van de provincie Fryslân voorzien van een vuilwaterinnamestelsel doet aanlegplaatsen en andere drukke plekken aan om watersporters attent te maken op het belang van schoon water. "We bieden watersporters aan ter plekke hun vuilwatertank te legen en maken intussen een praatje", vertelt Marjan Hoogeveen van Wetterskip Fryslân. "In een vriendelijk gesprek leggen we mensen dan uit dat het echt smerig is én slecht voor de waterkwaliteit. Je wilt toch zeker niet dat je kinderen tussen andermans uitwerpselen zwemmen en daar serieus ziek van kunnen worden?"

Buitenlands voorbeeld

Wetterskip Fryslân zou graag de hoeveelheid lozingen van vuil water terugdringen.

"Het verbod is lastig te handhaven", zegt Hoogeveen. "In onze buurlanden lossen ze het daarom anders op: door verzege-ling van de vuilwatertanks of toiletten aan boord. In de Verenigde Staten en Canada gebruiken ze kleurtabletten, zodat lozing zichtbaar wordt. Onze volgende stap is een lobby om dergelijke maatregelen ook bij ons in te voeren."

Primeur voor Sneek

In Sneek wordt het de watersporter intussen gemakkelijk gemaakt. Vanaf begin juli is de Houkeslootpromenade voorzien van een innovatief innamestelsel. In 30 aanlegsteigers is een luikje aangebracht, waaruit de watersporter een afzuigslang haalt en direct aansluit op zijn vuilwatertank zodat deze geleegd wordt. "Watersporters hoeven dus niet meer in de rij bij een centraal innamepunt", aldus Roelof Grondsmas van de gemeente Súdwest Fryslân. "Dit is een bijzonder gebruiksvriendelijk en hygiënisch systeem. We zijn er trots op hiermee een gemeentelijke primeur te hebben." De aanleg van het systeem werd naast de eigen investering van de gemeente mogelijk door een bijdrage van Wetterskip Fryslân en subsidie uit het Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied Fryslân 2007-2013.

Sytze Kooi, eigenaar Yachtcharter Sneek

Column

Meer en betere oplaadpunten zijn een must

“De omzet in de verhuur van hybride aangedreven boten groeit en onze klanten reageren positief. Ze vinden het contrast met ‘gewoon’ varen groot: zo lekker stil. Wij verhuren drie hybride boten: de 12 meter lange Simmer Twirre en twee iets kleinere gelijkwaardige hybride duetvletten. De laatste twee zijn uitgerust met een parallel hybride systeem. Dat wil zeggen dat achter de bestaande motor op de schroefas een dynamo-elektromotor is geplaatst, die het schip aandrijft of de accu's laadt als er op de dieselmotor wordt gevaren. Zo'n parallel systeem past beter bij de huidige beperkte infrastructuur van oplaadpunten.

‘Blij met de provinciale stimulering’

Onze boten zijn vrij groot en veel oplaadpunten hebben dan onvoldoende vermogen en zijn niet erg gebruiksvriendelijk. Als de accu helemaal leeg is, moet je naast de walstroom paal blijven staan en er flink wat munten van 50 eurocent in gooien voordat de accu weer is opgeladen. Want per 50 eurocent koop je ongeveer 1 kW stroom. Vandaar dat we in onze vletten de mogelijkheid wilden houden om ook op de dieselmotor te varen. Want er zijn slechts een paar modernere oplaadpunten, waaronder de nieuwe oplaadpunten in Akkrum en Sneek.

Daarom ben ik blij met de provinciale stimulering. Met krachtiger oplaadpunten waar met meer munten of een kaart stroom kan worden ingekocht, zouden we een stap verder zijn. Tenminste, als er niet té hoge tarieven voor de stroom wordt gevraagd. Ik hoop dat gemeenten en jachthavens inspringen op de subsidieregeling. We zouden graag een tweede Simmer Twirre bouwen. De ervaringen zijn goed en met Het Friese Merenproject zijn de vaarmogelijkheden zoveel groter geworden. Maar we wachten eigenlijk op meer en betere laadpunten, voordat we verder investeren in onze vloot. Ik weet dat dat voor meer collega-bedrijven geldt. Hopelijk moedigt de ombouwsubsidie hen aan om alvast een begin te maken met de verhuur van elektrisch aangedreven boten.”

Krachtstroom en betaalpas

Het Friese Merenproject en de Stifting Elektrysk Farre Fryslân (SEFF) streven naar een eenduidig betaalsysteem voor oplaadpunten, bij voorkeur met kaarten. Op een aantal plaatsen kan dit al, bijvoorbeeld bij de nieuwe laadpaal in Akkrum. Inmiddels zijn 18 laadpalen voorzien van krachtstroom, geschikt voor grotere boten, en wordt krachtstroom standaard voor iedere nieuwe paal.

Subsidieregeling stimuleert

Provincie Fryslân bevordert elektrisch varen. De komende jaren komt er een netwerk van minimaal 200 oplaadpunten in Fryslân. Met de subsidieregeling kunnen gemeenten en jachthavens maximaal de helft van de kosten van een oplaadpaal of een kast met aansluitmogelijkheden (220V of 400V) voor meerdere boten vergoed krijgen. Ook voor het vervangen van een verbrandingsmotor door een elektrische of hybride aandrijving in verhuurboten is nu subsidie beschikbaar. De subsidieregelingen gelden per 19 april 2011. Meer informatie vindt u op www.fryslan.nl/schoonvaren

Projectbureau in ontwikkeling

Het projectbureau Friese Meren blijft in ontwikkeling. Een aantal wisselingen van de wacht brengen naast afscheid ook nieuwe kansen met zich mee. Bovendien komt er meer samenwerking met Fryslân Toeristische Topattractie.

Maar liefst 27 jaar ervaring neemt Wobbe van der Vegt, beleidsmedewerker watersport, met zich mee. Als gepensioneerde geniet hij vanaf nu van de voorzieningen die hij zelf mede heeft gecreëerd. "Want met de ontwikkeling van toeristisch/recreatief beleid heeft hij een belangrijke bijdrage geleverd aan Het Friese Merenproject", vindt programmamanager Jaap Goos.

Ook programmacontroller Marcel Terra heeft per 1 mei afscheid genomen van het projectbureau Friese Meren. Marcel was, naast de financiële bewaking, verantwoordelijk voor de opzet, de monitoring, evaluatie en bijstelling van het programma. Zijn nieuwe uitdaging ligt bij het Ondernemersplein van Fryslân,

een gezamenlijk initiatief van provincie Fryslân, de NOM, de Kamer van Koophandel en Syntens. Ondernemers kunnen hier terecht met al hun vragen, het ondernemersplein zorgt er voor dat de juiste partij wordt ingeschakeld. De overstap van Marcel biedt kansen voor goede samenwerking met het Ondernemersplein. Belangrijk, aangezien Het Friese Merenproject zich ook meer richt op ondernemers en hen uitnodigt op de verbeteringen in te haken. Bij het projectbureau is voor Marcel een goede vervanger gevonden in Piet Abma.

Deze zomer vertrekt interim communicatieadviseur Renilde Huizenga bij het projectbureau. De afgelopen anderhalf

jaar zette zij op het gebied van communicatie een aantal nieuwe ontwikkelingen in gang. Zo is een verschuiving ingezet naar meer digitale en interactieve communicatie. Belangrijk onderdeel daarvan is de nieuwe website. "Voor communicatie geldt wat voor het gehele Friese Merenproject nu de inzet is: verzilveren van de investeringen", vindt Renilde. "De naamsbekendheid van het programma is inmiddels groot. Ik hoop van harte dat watersporters én betrokkenen, waaronder ondernemers, de mogelijkheden van interactie benutten. Via de site en Twitter kunnen zij hun reacties kwijt, zodat we nog beter weten wat er leeft." De plek van Renilde wordt intern opgevuld.

Het projectbureau Friese Meren gaat vanaf nu nog meer samenwerken met het provinciale Programma Fryslân Toeristische Topattractie. Dit programma voor toeristische ontwikkeling van Fryslân richt zich vooral op de Wadden, de Elfsteden, Friese Meren en het subprogramma Friese Wouden. Er wordt gewerkt aan het verder versterken van de organisatiestructuur binnen de provincie Fryslân op het gebied van recreatie en toerisme. Een integratie van beide programma's ligt dan ook voor de hand.

Het team projectbureau Friese Meren en Fryslân Toeristische Topattractie

Colofon – juni 2011

Meer over Meren is een uitgave van Projectbureau Friese Meren, Provincie Fryslân, Postbus 20120, 8900 HM Leeuwarden, Sneekertrekweg 1, 058 – 2925862, www.friesemer.nl. • Tekst en productie: Camerik Voortman communicatie- en pr-adviseurs. • Vormgeving: Ozingavorm • Drukwerk: Telenga • Foto's: Hanneke Godthelp, Yachtcharter Sneek, Het Hoge Noorden, Kick Dull, Renilde Huizenga, GMB Beheer bv.

HET FRIESE MERENPROJECT WORDT MEDEGEFINANCIERD DOOR DE EUROPESE GEMEENSCHAP EUROPEES FONDS VOOR REGIONALE ONTWIKKELING EN SNN, EZ/KOMPAS

www.friesemer.nl

Bij het tot stand komen van de Meer over Meren is getracht zoveel mogelijk toestemming te verkrijgen voor het beeldgebruik van de oorspronkelijke uitgevers. Indien een rechthebbende denkt aanspraak te kunnen maken op het beeldgebruik, graag contact op te nemen met het projectbureau.